

Факти.-13.01.2022

Илияна Маринкова

Мартин Табаков за ФАКТИ: Интересите на Русия не могат да бъдат за сметка на интересите на съседните ѝ държави

Мартин Табаков Фактам: Интереси Росії не можуть бути за рахунок інтересів сусідніх країн

"Факти" публікують думку доктора політичних наук М. Табакова, який проаналізував відношення Росії та України, та зустріч НАТО з представниками Російської Федерації. За його словами, російська сторона отримала більше позитивних результатів від переговорів, а загроза безпеці в Європі далека від завершення.

<https://fakti.bg/mnenia/644485-martin-tabakov-za-fakti-interesite-na-rusia-ne-mogat-da-badat-za-smetka-na-interesite-na-sasednite-darijavi>

ФАКТИ публикува мнения с широк спектър от гледни точки, за да насърчава конструктивни дебати.

"Каквито и съображения да има Москва, те не могат да се случват за сметката на суверенното право и свободен избор на всяка държава да формира собствената си политика, включително да развива отбранителните си способности".

Това каза докторът по политически науки **Мартин Табаков** в интервю за **ФАКТИ**. Повод за думите му беше искането на Русия НАТО да не приема нови членове. Разговаряхме с д-р Табаков в контекста на провела се вчера среща между НАТО и представители на Руската федерация. Според него руската страна е извлякла повече позитиви от проведените разговори, а опасността за сигурността в Европа далеч не е преминала. Защо - четете в следващите редове:

- Д-р Табаков, каква е равносметката от срещата НАТО - Русия за Вас?

- Всъщност, когато стана ясно, че американци и руснаци ще се виждат в рамките на седмица на три последователни форума - двустранно в Диалога за стратегическа стабилност, на Съвета НАТО – Русия и в рамките на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, основните ми опасения бяха свързани с това, че още на първата среща между Вашингтон и Москва ще бъдат зададени и разисквани основните параметри на напрежението между Запада и Русия. А то се случва най-вече на европейски терен и предвид това би било логично да изискваме като европейци държавите на Стария континент да участват по-активно спрямо нещо, което пряко ни касае. Някак си не мога да приема за честно спрямо ЕС и европейската квота на Алианса, когато виждам как Съветът НАТО – Русия всъщност се превръща в "after party"-то на самото парти, което са двустранните формати между САЩ и Русия. Ако ставаше дума за границата между Руската федерация и Аляска, които стоят на около 88 километра една от друга, разбирам, но не и когато под въпрос е Украйна.

- Ще има ли деескалация на напрежението - оттегляне от украинската граница на руските части?

- Това е проблемът: между САЩ и Русия няма консенсус спрямо две основни точки. Едната е какво трябва да представлява тази деескалация. Другата е кой трябва да направи първата крачка в процеса на деескалация. Така например под деескалация американците разбират спирането на струпването на руски войски и осъществяването на демонстративни бойни учения до украинската граница. Руснаците пък, поне официално, смятат, че напрежението с Украйна ще деескалира автоматично, когато Киев започне да спазва Минските споразумения. Това означава, че ескалацията, когато се появи, има логичен корен.

- Има ли право Москва да изисква от Алианса да не приема повече членове и да изтегли частите си от Източна Европа?

- Каквито и съображения да има Москва, те не могат да се случват за сметката на суверенното право и свободен избор на всяка държава да формира собствената си политика, включително да развива отбранителните си способности. Както Москва иска НАТО да не се разширява на изток, така Грузия и Украйна искат да станат членки на Алианса. Един от основните признаци на международното право е, че то не прави разлика между големия и малкия, силния и слабия, следователно, интересите на Русия не могат да бъдат за сметка на интересите на съседните ѝ държави. Особено когато тези народи имат тежко историческо минало с Руската империя и СССР. Защо, например, балтийските страни да премахнат международните си контингенти от НАТО, когато те са по-скоро символични и с отбранителен, а не с настъпателен характер? Не НАТО - в случая Полша и Литва, могат да затворят коридора Сувалки, а Русия, "отрязвайки" сухопътно и логистично Литва, Латвия и Естония.

- Русия изпрати на разговори със Столтенберг двама заместник-министри. Какво значи на езика на дипломацията липсата на Путин, макар биографията на Грушко, свързана с НАТО?

- Тук не трябва да търсим под вола теле. По принцип Владимир Путин предпочита да се вижда с държавни глави, какъвто е самият той. Освен това, неговите международни ангажименти бяха силно редуцирани покрай пандемията от COVID-19. А освен Грушко, Александър Фомин също е посочен от Москва като човекът, който ще лидира тези разговори на Съвета НАТО – Русия. Така както американците изпратиха като водещ на делегацията им Уенди Шърман, заместник-държавен секретар, на двустранната им среща с руската страна преди няколко дни. Не е проблемът в състава и нивото на съответните делегации. Проблемът бе другаде: в това, че непосредствено преди да започне този цикъл от срещи между дипломатите на САЩ и Русия, и от двете страни си позволиха такъв тип коментари, които имат малко общо със самата дипломация.

- Положителен знак ли е, че все пак разговори се водят и то не кратки, както Русия намекваше иронично преди провеждането им?

- Смисъл от разговорите има, когато те водят до резултати. Просто провеждане на разговори – било те дълги или къси – може да обслужва нечия пропаганда, но не много повече от това.

- Коя от страните в разговора успя да извлече повече ползи от него?

- Руската федерация. Същата, през декември месец миналата година, предложи редица мерки за намаляването и контролирането на рисковия потенциал в контактните точки между нея и НАТО на територията на Европа. Някои от тях вече споменахме: спиране на процеса на разширяване на НАТО и редуциране на бойните способности на Алианса според границите от 1997 година. Разбира се, подобни мерки нямаше как да бъдат приети от САЩ и НАТО. Не мисля, че и самите руснаци са очаквали тези им предложения да срещнат разбиране на Запад. Но вдигайки толкова високо летвата, те като че ли просто искаха да постигнат по-реалистични отстъпки. И тези отстъпки вече започваме да чуваме, макар и изказани с половин уста от американската страна. От Диалога за стратегическа стабилност произлезе готовността на Вашингтон да преговаря за дислоцирането на някои свои ракетни системи, разположени на територията на Европа; плюс възможното лимитиране на обсега и размера на военните обучения на НАТО, ако това направят и руснаците с техните такива. От срещата на Съвета НАТО-Русия пък разбрахме, че Алиансът предлага възобновяване на разговора за ядрените ракети със среден обseg - какъвто договор между двете страни имаше сключен, но той бе напуснат от Вашингтон по времето на Доналд Тръмп, в контекста изобщо на контрола върху въоръженията.

Опасността за сигурността в Европа премина ли на пръв поглед?

- Не. Основно поради два паралелни процеса, развиващи се през последните години, които се допълват един друг. Това е покачването на рисковия коефициент на руската външна политика и отслабващия възпиращ ресурс на САЩ. Но към тях може да добавим и трети феномен: липсата на политическо лидерство в самата Европа, което лидерство да даде визия за развитието на ЕС и за достойното сътрудничество със САЩ в рамките на НАТО. Събрани заедно, всички тези компоненти обещава формула за още неприятности.